

I E R I

Aan de Ierse zuidwestkust hebben de koeien voorrang. Als lompe kleuterklasjes drentelen ze kilo

Terug
naar het
stenen
tijdperk

ers lang voor je uit. Renée Bertels paste haar continentale tempo aan het levensritme van de Ieren aan.

L A N D

D

e ruitewissers van mijn auto kunnen de stroom regen haast niet aan. 'Another soft day', had mijn gastvrouw in Bantry die ochtend nog gezegd, terwijl ze geamuseerd naar buiten keek. Voor een Ier is alles relatief: het gemoed, de tijd, maar bovenal het weer.

Links en rechts om mij heen ligt het kale, ruige landschap van Mizen Head. Ik bevind me op één

van de drie schiereilanden in de meest zuid-westelijke hoek van Ierland. Enorme rotsblokken liggen als glimmende walvisruggen in het veld. Kale leisteenrotsen kleuren het landschap groen-grijs. Zuring en Engels gras geven de grond een rossig tintje. De zon zorgt voor het beroemde Ierse licht dat al door zo veel schrijvers en schilders is verbeeld.

'Mocht er een dergelijke baai aan de Engelse kust liggen, dan zou dat een wereldwonder zijn', schreef de negentiende-eeuwse schrijver Thackeray bewonderend over Bantry Bay. Het stadje in het graafschap Cork blijkt niet erg bijzonder. Maar de baai waaraan het ligt, is inderdaad prachtig. Bantry Bay wordt omgeven door groene heuvels en grijze bergen met namen als 'Sugar Loaf Mountain'. De vele kleine eilandjes voor de kust hebben al even kleurrijke namen: Lousy Castle Island, Horse Island, Chapel Island, Rabbit Island. Op het water dobberen ontelbare gekleurde kurken. Hier worden mosselen gevangen. Die groeien niet op de zeebodem, maar aan lange draden onder de kurken. Op die manier komt er geen zand in de mosselen. En ze zijn makkelijker binnen te halen.

Griekse tempel

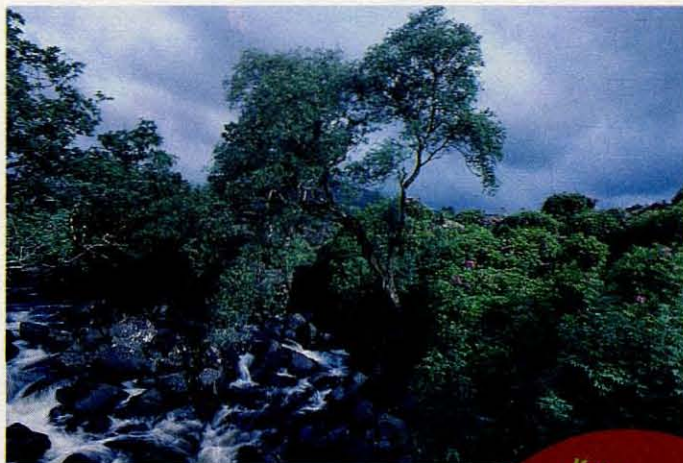
Zacht tuffend koerst het motorbootje vanuit Glengariff naar een van de kale eilandjes die iets uit de kust van Bantry liggen. De eilandjes lijken verlaten, maar opeens zie ik een groep zeehonden. Stuurman Johnny Barry beweert dat er soms wel zo'n 150 zijn. Het zeehondenvirus dat in de Noordzee en in de oostelijke Ierse Zee heeft huisgehouden, ging aan deze dieren gelukkig voorbij.

Op Garnish Island heerst rust. Je hoort slechts het getok van de vogels, het klotsen van het water en het ruisen van de wind. Garnish Island werd in 1910 door de politicus Annan Bryce gekocht van de Engelsen die Ierland toen bestuurden. Er groeide slechts heide, brem en veenmos op de met leisteen bedekte bodem. Samen met landschapsarchitect Harold

BERTEL KOUTHOFF

Lekker vis eten (boven) of wandelen in het Caha gebergte op Beara.

Peto begon Bryce het kale eiland om te toveren. Hij reisde de hele wereld af op zoek naar uitheemse planten, struiken en bomen die goed zouden gedijen in het milde subtropische klimaat van zuid-west-Ierland. Zo ontstond deze unieke tuin. Via een lange avenue van rododendron- en azaleastruiken kom ik bij een Griekse tempeltje. Ik kan hier de diep-

Kale leisteenrotsen het landschap groen-grijs. Zuring en Engels gras geven de grond een rossig tintje. De zon zorgt voor het beroemde Ierse licht dat door schrijvers en schilders is verbeeld.

Beeld voor de hongerende wegenbouwers van Healey's Pass.

blauwe zee zien en in de verte Bantry Bay en het kale grijze Caha-gebergte van het schiereiland Beara.

Hongersnood

Na de bijna exotische omgeving van Bantry wordt het tijd om het ruigere Ierland op te zoeken. Mijn gastvrouw raadt aan niet meteen naar de bekende 'Ring of Kerry'

Vrolijke huizen in een groen land.

te rijden, maar eerst een tocht te maken dwars over het eenzame Beara, vlak onder Kerry. De bewegwijzering is soms onbegrijpelijk. Jammer dat ik geen gedetailleerde kaart bij me heb. De weg is bochtig. Hij biedt keer op keer doorkijkjes op verscholen baaien en hoge klippen. Soms is het uitzicht weids en statig: heilige bergen in de verte, met op de voorgrond een stille zeearm, waar tussen de groene sluiers een visser zwiepend zijn hengel uitslaat. Ik sla rechtsaf en duik het Caha-gebergte in. Het landschap verandert langzaam. Het worden nu kale grijs-groene bergen met enorme losse stenen. Op 330 meter hoogte houd ik stil bij Healy's Pass, vernoemd naar Tim Healy. Vijftig jaar geleden liet hij een weg dwars door het Caha-gebergte opnieuw aanleggen. Rond 1845, toen de grote hongersnood in Ierland twee miljoen mensen de dood injoeg en een ware exodus naar Amerika veroorzaakte, werd aan deze weg begonnen. Maar door het hoge sterftecijfer onder de arbeiders en de langzame vorderingen strandde het initiatief. Pas in 1928 werd het werk hervat. Bovenop de pas rukt

de wind aan mijn kleren. Maar de gedachte aan al die mannen die met hongerige maag aan deze eindeloze weg moesten werken, doen mij ook de rillingen over mijn rug lopen.

Monniken

Als ik via de zuidelijke kustweg van Kenmare naar de meest westelijke punt van het schiereiland rijd, heb ik een spectaculair uitzicht op de zee en op Beara. Maar ook op uitgestrekte caravanparken. Gelukkig wordt het landschap westwaarts steeds onge-repeter.

Bij Caherdaniel slaan de golven woest op de kust. De gekleurde bootjes onderaan de rotsen dansen wild op en neer. De zeevogels boven mijn hoofd krijsen en halen acrobatische toeren uit.

Spontane muziek in de pubs: heel gewoon.

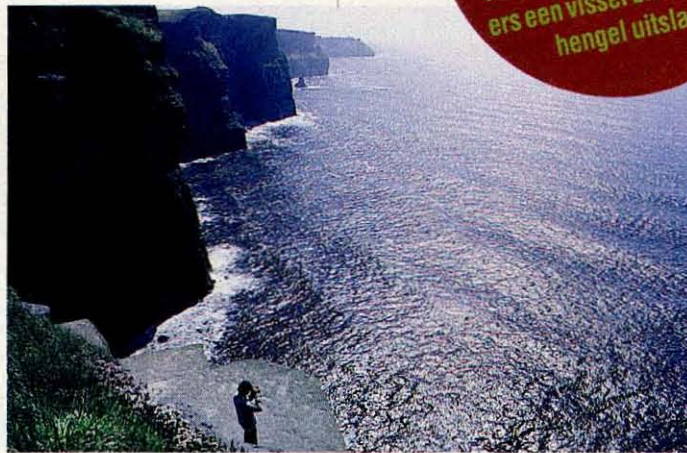
Ver weg zie ik Skellig Michael liggen, een steenklomp midden in zee. In de vijfde eeuw kwamen hier al monniken, op zoek naar een plaats voor afzondering en studie. Het eiland is nu verlaten. Maar de kloostercellen, de kapellen en de middeleeuwse kerk zijn nog steeds te bewonderen. Door het slechte weer is het eiland onbereikbaar voor mij. Zoals het vasteland voor de monniken ook vaak onbereikbaar moet zijn geweest.

Kloosters, kerken en kerkhoven. Op allerlei manieren word je eraan herinnerd dat Ierland een zeer godsdienstig land is. Ik stuit op een kerkje dat, half overwoekerd met mos en klimop, op de rand van de rotskust balanceert. Als ik het hek naar het kerkhof open, bekruipt me het gevoel dat ik iets doe wat niet mag. Binnen de brokkelige muren van het

Maria kijkt bij Caherdaniel naar het tweede vaderland van de Ieren, Amerika.

kerkhof valt de gierende wind terug tot een fluistering. Mijn verbazing is groot wanneer ik tussen de oude grafstenen vrij nieuwe graven ontdek. Een grafsteen uit 1975 wordt gestut door een Iers kruis van onbekende leeftijd. Overal zie ik spookachtige overblijfselen van verlaten huizen. Ze vormen een stille herinnering aan de lange traditie van de emi-

Enorm contrast tussen de Cliffs of Moher (boven) en de tuinen van Bantry House (onder).

De weg is bochtig. Soms is het uitzicht weids en statig; heilige bergen in de verte, met op de voorgrond een stille zee-arm, waar tussen de groene sluiers een visser zwiepend zijn hengel uitslaat.

gratie die Ierland kent. Echt luguber vind ik de lege bouwsels niet. Tijd en elementen hebben er langzaam en geduldig op ingewerkt. Mos en planten hebben de skeletten omarmd. Eigenlijk doen ze even natuurlijk aan als de ruïnes van kerken of kloosters. De Ieren geloven dat er geesten in de verlaten huizen wonen, wier rust je niet mag verstoren. Op een uithangbord boven een bloemisterij staat onder elkaar Rouwkransen - Trouwboeketten - Snijsbloemen. Het belangrijkste bovenaan, want in Ierland heeft de dood voorrang op het leven.

Dronkaard

De avond valt snel. De zon, die de hele dag uitbundig heeft geschinen, zakt snel. Hij kleurt de zee rood. Dan is het donker. In het blauwe schijnsel van de maan lijkt de wereld uitgestrekt en kaal. Zee, heuvels, muren en huizen waarvan de muren spierwit oplichten. Ik kom niemand tegen. Pas als ik Doolin nader, komt een donkere gestalte mij tegemoet. Met een fiets aan de hand laveert hij van links naar rechts. Ik maak een ruime bocht om de wankle figuur: dronkaards genieten in Ierland een voorname status. Zijn gevloek, vermengd met een groet, dwarrelt mijn raampje binnen. Doolin is rijk aan pubs. Uit enkele klinkt folksmuziek.

De volgende dag ga ik naar de toeristische maar ook mooie Cliffs of Moher, iets buiten Doolin. Op de toegangsweg naar de Cliffs staat een man die een hond kunstjes laat doen op een ezel. Twee dikke roodharige meisjes zitten verveeld op klapstoeltjes, hun handeltje echte Ierse muziek op cassette voor zich uitgesteld. Als ik het waag om over de rand van de klif te kijken, doet de steile diepte mij duizelen. Hier zijn heel wat vissersboten te pletter geslagen op de rotsen.

Raadsel

Zo druk als de Cliffs of Moher zijn, zo stil en kaal is de stenen hoogvlakte van de Burren. Kilo-

INFORMATIE I E R L A N D

meters grijze kalksteen, doorploegd met diepe kloven, onderbroken door stenen muurtjes. De opzichters die de Engelse regent Oliver Cromwell in de zeventiende eeuw naar de Burren stuurde, kwamen terug met het bericht dat het een woest gebied was 'met nog geen water om een man te verdrinken, geen boom om hem aan op te hangen en geen genoeg aarde om hem te begraven'. Alles is van steen: velden, muurtjes, een enkel huis.

Kleurrijke schemer in Tralee.

Half verscholen tussen de scheuren in het kalksteen groeien zeldzame plantjes, zoals gentianen, orchideeën en rotsroosjes. Hoe deze kale rotsen zo'n rijkdom aan flora weten voort te brengen, is zelfs biologen een raadsel.

Midden in het landschap staat een dolmen uit 2000 vóór Christus. Van dichtbij valt hij wat tegen; veel kleiner dan de foto's in gidsen en prentbriefkaarten doen vermoeden. Maar ook veel mooier. De slanke rechtopstaande stenen met bovenop een immense steen met licht oplopende randen heeft de gratie van een beeldhouwwerk. Tientallen kniehoge stenen staan er als stille wachters omheen.

Wat bijna overal in Ierland merkbaar is, laat zich op deze plaats pas goed voelen. Het heden bestaat in Ierland nauwelijks. Maar de voorgaande eeuwen doen zich krachtig gelden. 's Avonds blader ik door het gastenboek van mijn hotel. Ik lees: 'De Ieren: Europa's laatste volk uit het Stenen Tijdperk.' Wie het ook schreef, hij of zij heeft Ierland begrepen.

Tekst: Renée Bertels
Foto's: Peter Oosting

Ierland ligt niet bepaald naast de deur. U kunt er met het vliegtuig of met de boot naar toe. Het klimaat is zachter dan menigeen denkt. In Ierland kunt u goed en gezellig eten. Wij zetten alle informatie nog even voor u op een rij.

Vervoer

Vliegtuig: Air Lingus onderhoudt dagelijks vluchten van Brussel en Amsterdam naar Dublin. Ook zijn er vluchten, via Dublin, naar Cork, Shannon, Galway en Sligo. Retourtje Dublin: f.415,- tot f.623,-. Doorreizen naar bijvoorbeeld Cork kost ongeveer het dubbele.

Boot: Irish Ferries vaart rechtstreeks van Le Havre en Cherbourg (Frankrijk) naar Rosslare en Cork. Retourtje voor twee personen met auto: f.1300,- (hoogseizoen) en f.890,- (voorseizoen). Zonder auto respectievelijk f.700,- en f.480,-. Brittany Ferries vaart vanuit Roskoff naar Cork. Er zijn diverse mogelijkheden om via Engeland naar Ierland

te varen. Voor het hoogseizoen tijdig boeken!

Openbaar vervoer: Met een 'Rambler'-kaartje, te koop in elk station, kunt u voordelig per trein of bus door heel Ierland reizen.

Klimaat

Ierland heeft een verrassend zacht klimaat. Juli en augustus zijn de warmste maanden (16-24°C), maar er kan dan wel eens een buitje vallen. Mei en juni zijn de zonnigste maanden van het jaar (6-7 uur zon per dag) met doorgaans weinig regen.

Eten en drinken

De Ierse keuken is eenvoudig maar smakelijk. Er staat vaak schape- en rundvlees op het menu, meestal gegrild boven een houtskoolvuur. Er wordt ook veel vis gegeten in Ierland.

In de pubs vinden vaak spontane muzieksessies plaats, waarbij op viool, fluit en doedelzak wordt gespeeld. Veel pubs serveren ook goede en goedkope maaltijden. Ze zijn open van 10.30 tot 23.30 uur, maar 's zondags gaan ze eerder dicht. Enkele kastelen, zoals fort Bunratty en kasteel

Een mystiek landschap waarin je Tom Poes en Heer Bommel verwacht.

BERTIE KOLTHOF

Knappogue in het graafschap Glare, bieden middeleeuwse maaltijden aan met aansluitend theater, muziek of poëzie.

Overnachten

U kunt kiezen uit een groot aantal hotels en guesthouses. Er zijn ook veel 'Bed & Breakfast'-adressen, particuliere huizen of boerderijen die kamers verhuren. De Irish Tourist Board geeft elk jaar accommodatiegidsen uit. Aanvragen bij het Iers Verkeersbureau (voor adres zie 'meer informatie'). Let in Ierland op het groene bordje met een klavertje en de tekst 'ITB-approved.' De accommodatie is dan goedgekeurd door de Irish Tourist Board.

Recreatie

De rivieren, de meren en de lange kustlijn maken Ierland een paradijs voor sportvissers. Houd wel rekening met visseizoenen en visvergunningen.

In de pubs vinden vaak spontane muzieksessies plaats, waarbij op viool, fluit en doedelzak wordt gespeeld. Enkele kastelen bieden middeleeuwse maaltijden aan, met theater, muziek of poëzie.

Ierland is ook een goed wandel- en fietsland. Er zijn tien langeafstand-wandelpaden uitgezet. Ook zijn er diverse fietsroutes. Fietsen zijn te huur. Een huifkar huren kan ook, maar wel tijdig reserveren. Inlichtingen bij het Iers Verkeersbureau (zie hieronder).

Meer informatie

Iers Verkeersbureau, Leidsestraat 32, 1017 PB Amsterdam, tel. 020-223101. Op alle ANWB-kantoren kunt u terecht voor informatie en boekingen. In de ANWB-winkels liggen reisgidsen van Kosmos, Berlitz, Gottmer en Elnar (f.15,- tot f.35,-) en wegenkaarten van de ANWB (f.11,90) en Michelin (f.12,-). □